

Nr 6

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 5 december 1958 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 6, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

Mot bakgrunden av vunna erfarenheter föreslås, bl. a. med tanke på vissa långsiktiga investeringar, några ändringar i lagstiftningen om investeringsfonder.

Det ovannämnda *författningsförslaget* är av följande lydelse

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning

Härigenom förordnas, att 4, 5, 11—13, 15, 17 och 22 §§ förordningen den 27 maj 1955 om investeringsfonder för konjunkturutjämning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till 9 § samma förordning skall fogas ett nytt moment, benämnt 3 mom., av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

4 §.

Inbetalning av medel å konto för investering skall hos riksbanken hava verkställts *senast* den dag företaget

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Inbetalning av medel å konto för investering skall hos riksbanken hava verkställts *under det beskattningsår,*

¹ Senaste lydelse av 4, 5 och 17 §§ se 1957:63.

(Nuvarande lydelse)

jämlikt bestämmelserna i 34 § taxeringsförordningen har att avlämna allmän självdeklaration för det beskattningsår, då avsättning till investeringsfond skett.

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.

Sedan fem år förflutit från ingången av det år varunder inbetalningen verkställdts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst trettio procent av det ursprungligen inbetalda beloppet. Har sådant uttag skett, åligger det riksbanken att lämna underrättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn och adress ävensom det uttagna beloppets storlek.

9 §.

(Föreslagen lydelse)

för vilket avsättning till investeringsfond skett, eller ock därefter men icke senare än den dag företaget jämlikt bestämmelserna i 34 § taxeringsförordningen har att avlämna allmän självdeklaration för nämnda beskattningsår.

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.

Sedan fem år förflutit från ingången av det kalenderår varunder inbetalningen verkställdts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst trettio procent av det ursprungligen inbetalda beloppet *eller, i förekommande fall, av vad därav återstår efter återbetalning enligt 18 §. Det belopp som sålunda ifrågakommer till uttag efter uppsägning skall minskas med vad som må hava återbetalats med stöd av 16 och 22 §§.* Har uttag efter uppsägning skett, åligger det riksbanken att lämna underrättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn och adress ävensom det uttagna beloppets storlek.

När medel utbetalas med stöd av 16 och 22 §§, skola tidigare inbetalda medel tagas i anspråk före senare insättningar.

9 §.

3 m o m. Finnes det med hänsyn till läget på arbetsmarknaden och övriga förekommande omständigheter vara av synnerlig vikt för det allmänna att viss investering igångsättes, äger Kungl. Maj:t på ansökan, med avseende å längre tid än som kan ske enligt 1 mom., besluta att investeringsfond må tagas i anspråk för sitt ändamål. Kungl. Maj:t må ock under enahanda förutsättning meddela preliminärt beslut att investeringsfond, som framdeles avsättes, må tagas i anspråk för sitt ändamål. Har sådant preliminärt beslut medde-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

lats och inkommer uppgift om investeringsfonden enligt 27 §, skall arbetsmarknadsstyrelsen meddela slutligt beslut i enlighet med det preliminära beslutet.

Beslut enligt första stycket må avse högst sjuttiofem procent av sådana vid tidpunkten för beslutet kvarstående fondmedel, beträffande vilka beslut enligt 1 mom. icke meddelats, och, såvitt avser framtida avsättningar, sjuttiofem procent av dessa. Belopp, som enligt beslutet må tagas i anspråk, må vidare icke överstiga sjuttiofem procent av kostnaderna under den tid beslutet avser för däri angivna investeringar eller bidrag.

11 §.

Tager företag — — — nedan sägs: investeringsfond för — — — byggnader; samt

investeringsfond för rörelse:

a) för avskrivning — — — i rörelsen;

b) för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som anskaffats under beskattningsåret eller, vad angår fartyg, anskaffats eller ombyggt under samma år, dock att beträffande ombyggnad av fartyg avskrivning må ske med högst ett belopp motsvarande kostnaderna under beskattningsåret för ombyggnaden;

c) för nedskrivning — — — medgivet; samt

d) för kostnader — — — liknande fyndighet.

Därest investeringsfond efter beslut enligt 9 § 1 mom. fått tagas i anspråk under flera på varandra följande beskattningsår för ny-, till- eller ombyggnad eller för underhållsarbeten å byggnad samt ifrågavarande arbeten pågått under flera av dessa år, må företaget, under förutsättning att avdrag för kostnaderna under de tidigare åren icke redan skett, under det sista året taga fonden i anspråk för

11 §.

Tager företag — — — nedan sägs: investeringsfond för — — — byggnader; samt

investeringsfond för rörelse:

a) för avskrivning — — — i rörelsen;

b) för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som anskaffats under beskattningsåret eller, vad angår fartyg, anskaffats eller ombyggt under samma år, dock att beträffande ombyggnad av fartyg avskrivning må ske med högst ett belopp motsvarande kostnaderna under beskattningsåret för ombyggnaden, *ävensom för kostnader för reparation av fartyg;*

c) för nedskrivning — — — medgivet; samt

d) för kostnader — — — liknande fyndighet.

Därest investeringsfond efter beslut enligt 9 § 1 *eller 3* mom. fått tagas i anspråk under flera på varandra följande beskattningsår för ny-, till- eller ombyggnad eller för underhållsarbeten å byggnad samt ifrågavarande arbeten pågått under flera av dessa år, må företaget, under förutsättning att avdrag för kostnaderna under de tidigare åren icke redan skett, under det sista året taga fonden i an-

(Nuvarande lydelse)

avskrivning å byggnaden eller för täckande av underhållskostnaden med högst ett belopp motsvarande de uppkomna kostnaderna under de ifrågavarande åren. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ny- eller ombyggnad av fartyg.

Kungl. Maj:t må, — — — riket tillverkar.

Vid tillämpning — — — under beskattningsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

12 §.

Kungl. Maj:t må meddela tillstånd för företag, som verkställt avsättning till investeringsfond för rörelse, att taga fonden i anspråk för ändamål som avses med investeringsfond för skogsbruk.

13 §.

Kungl. Maj:t må, om särskilda skäl därtill föreligga, medgiva att investeringsfond för rörelse tages i anspråk för avskrivning av kostnader för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområde för bebyggelse samt liknande arbeten.

15 §.

Företag, som tagit investeringsfond i anspråk jämlikt bestämmelserna i denna förordning utan att fråga är om fall som i 10 § sägs, må vid den för taxering till kommunal och statlig inkomstskatt verkställda inkomstberäkningen för beskattningsåret för den förvärvskälla, varom fråga är, åtnjuta ett extra avdrag (investeringsavdrag) med belopp motsvarande tio procent av vad sålunda tagits i anspråk.

(Föreslagen lydelse)

språk för avskrivning å byggnaden eller för täckande av underhållskostnaden med högst ett belopp motsvarande de uppkomna kostnaderna under de ifrågavarande åren. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ny- eller ombyggnad av fartyg.

Kungl. Maj:t må, — — — riket tillverkar.

Vid tillämpning — — — under beskattningsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

12 §.

Kungl. Maj:t må meddela tillstånd för företag, som verkställt avsättning till investeringsfond för rörelse, att taga fonden i anspråk för ändamål som avses med investeringsfond för skogsbruk, *så ock eljest för investering i annan förvärvskälla än den, i vilken avsättning skett.*

13 §.

Arbetsmarknadsstyrelsen må, om särskilda skäl därtill föreligga, medgiva att investeringsfond för rörelse tages i anspråk för avskrivning av kostnader för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområde för bebyggelse samt liknande arbeten. *I fall som avses i 9 § 3 mom. skall dock fråga som nu sagts prövas av Kungl. Maj:t.*

15 §.

Företag, som tagit investeringsfond i anspråk jämlikt bestämmelserna i denna förordning utan att fråga är om fall som i 9 § 3 mom. eller 10 § sägs, må vid den för taxering till kommunal och statlig inkomstskatt verkställda inkomstberäkningen för beskattningsåret för den förvärvskälla, varom fråga är, åtnjuta ett extra avdrag (investeringsavdrag) med belopp motsvarande tio procent av vad sålunda tagits i anspråk.

(Nuvarande lydelse)

17 §.

Har arbetsmarknadsstyrelsen —
— — vederbörande taxeringsmyndig-
het.

Har förordnats — — — i anspråk.
Underrättelse som enligt ovan an-
kommer på arbetsmarknadsstyrelsen
skall innehålla uppgift om år för
vilka investeringsfond skall tagas i
anspråk samt, därest medgivandet
avser investering för visst ändamål,
uppgift härom.

22 §.

Har investeringsfond helt eller del-
vis enligt *taxering, som vunnit laga*
kraft, återförts till beskattning, skall
länsstyrelsen, på framställning av
företaget, förordna om återbetalning
från vederbörligt konto för investe-
ring av ett belopp motsvarande fyr-
tio procent av den återförda fondav-
sättningen i den mån medlen icke ti-
digare återgått till företaget.

(Föreslagen lydelse)

17 §.

Har arbetsmarknadsstyrelsen —
— — vederbörande taxeringsmyndig-
het.

Har förordnats — — — i anspråk.
Underrättelse som enligt ovan an-
kommer på arbetsmarknadsstyrelsen
skall innehålla uppgift om år för vil-
ka investeringsfond skall tagas i an-
språk samt, därest medgivandet av-
ser investering för visst ändamål,
uppgift härom *ävensom uppgift hu-
ruvida investeringsavdrag enligt 15 §*
skall åtnjutas.

22 §.

Har investeringsfond helt eller del-
vis återförts till beskattning, skall
länsstyrelsen, på framställning av fö-
retaget, förordna om återbetalning
från vederbörligt konto för investe-
ring av ett belopp motsvarande fyr-
tio procent av den återförda fondav-
sättningen i den mån medlen icke ti-
digare återgått till företaget. *Förord-
nande som nu sagts må ej utan med-
givande av vederbörande taxeringsin-
tendent meddelas förrän taxeringen*
vunnit laga kraft.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt
därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.
Därvid skall iakttagas följande.

1. I stället för vad som stadgas i sista stycket av övergångsbestämmelser-
na till förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) skall, beträffande sådan kon-
junkturinvesteringsfond och investeringsfond, som bildats före ikraftträdan-
det av nämnda förordning, utöver vad som framgår av sagda övergångsbe-
stämmelser i övrigt, gälla

att fonden må efter av Kungl. Maj:t meddelat tillstånd tagas i anspråk
för ändamål, som avses med investeringsfond för skogsbruk enligt förord-
ningen den 27 maj 1955 (nr 256), så ock eljest för investering i annan för-
värvskälla än den i vilken avsättning skett,

att bestämmelserna i 9 § 3 mom., 11 § andra stycket, 15 § samt 17 § sista
stycket förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) i deras lydelse enligt denna
förordning skola äga motsvarande tillämpning,

att fond för byggnader får tagas i anspråk för samtliga i 11 § första styc-
ket vid a) förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) angivna ändamål,

att fond för inventarier får tagas i anspråk för samtliga i 11 § första styc-
ket vid b) förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) i lydelse enligt denna för-
ordning angivna ändamål samt

att befogenhet, som enligt bestämmelserna i 7 § förordningen den 2 maj 1947 (nr 174) tillkommer Kungl. Maj:t i stället skall, utom i fall som avses i 9 § 3 mom. förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) i lydelse enligt denna förordning, tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen.

2. Denna förordning skall icke äga tillämpning i fråga om 1959 års taxering eller i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 279 av herr *Danmans* och II: 351 av herr *Setterberg* i Vilske-Kleva, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga det i proposition nr 6 framlagda förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning med de ändringarna, att 5 § samt p. 2) av övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse:

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.

Sedan fem år förflutit från ingången av det kalenderår varunder inbetalningen verkstälts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst *femtio* procent av det ursprungligen inbetalta beloppet eller, i förekommande fall, av vad därav återstår efter återbetalning enligt 18 §. Det belopp som sålunda ifrågakommer till uttag efter uppsägning skall minskas med vad som må hava återbetalats med stöd av 16 och 22 §§. Har uttag efter uppsägning skett, åligger det riksbanken att lämna underrättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn och adress ävensom det uttagna beloppets storlek.

När medel utbetalas med stöd av 16 och 22 §§, skola tidigare inbetalta medel tagas i anspråk före senare insättningar.

2. Denna förordning skall icke — utom i vad den avser 5 § — äga tillämpning i fråga om 1959 års taxering eller i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år.

2) de likalydande motionerna I: 380 av herrar *Ebbe Ohlsson* och *Per-Olof Hanson* samt II: 455 av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, vari hemställts,

»1. att riksdagen i syfte att stärka den sysselsättningsfrämjande effekten av investeringsfonderna för konjunkturutjämning måtte med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 6 besluta, att medel som avsatts till investeringsfond skall få tagas i anspråk för långsiktiga investeringar utan den av departementschefen föreslagna begränsningen — högst 75 procent av avsatt belopp — och med bibehållande av rätten till investeringsavdrag,

2. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 351 och II: 455.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Under nu rådande svårigheter att upprätthålla den fulla sysselsättningen har investeringsfonder för konjunkturutjämning i betydande utsträckning kunnat efter vederbörligt tillstånd från arbetsmarknadsstyrelsen tagas i anspråk för sitt ändamål. I samband därmed har aktualiserats fråga om att komplettera bestämmelserna på området i syfte att främja mera långsiktiga investeringar. I propositionen upptages denna fråga och i samband därmed föreslås vissa andra jämkningar som föranletts av vunna erfarenheter.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Gällande bestämmelser m. m., s. 7—10.

Departementschefen, s. 10—20.

Av innehållet i de föreliggande motionerna torde här få återges följande.

I de likalydande motionerna I: 380 och II: 455 säger sig motionärerna inte dela departementschefens uppfattning, att arbetsmarknadsstyrelsen enligt nuvarande regler inte kan ge tillstånd att ta i anspråk medel för långsiktiga investeringar. I motionerna återges departementschefens uttalande att tillstånd att ta investeringsfonder i anspråk enligt nuvarande regler i princip endast bör avse sådan tidrymd, för vilken konjunkturutvecklingen med någon sannolikhet kan överblickas och att detta lett till att lagstiftningens stimulerande verkningar i huvudsak kommit att omfatta projekt, som kan slutföras under ett eller ett par år. De största projekten kräver nämligen i regel betydligt längre tid än två år och företagen har då icke ansetts kunna erhålla tillstånd som avsett hela utbyggnadstiden. Motionärerna framhåller att vad departementschefen sålunda åberopat endast är en tolkning av nuvarande regler. Då företagen, som i propositionen framhålles, icke ansetts kunna erhålla tillstånd, som avsett hela utbyggnadstiden, har tillståndsmyndigheten uppenbarligen iakttagit en alltför snäv praxis. Följden av den praxis, som tydligt börjat utvecklas och som departementschefen accepterat, kan ju inte bli annan än att användningen av investeringsfonderna för konjunkturutjämning hämmas för ifrågakvarande ur såväl produktions- som konjunktursynpunkt värdefulla investeringar. Detta torde knappast ha varit avsikten. Det finns därför enligt motionärernas mening inte tillräcklig anledning att behandla dessa fonddispositioner så påtagligt ogynnsammare än de mera kortsiktiga dispositionerna, vilket skulle bli fallet, därest den av finansministern föreslagna 75 %-spärren och investeringsavdragets slopande skulle genomföras.

I de likalydande motionerna I: 279 och II: 351 framhålles inledningsvis att det är en ofrånkomlig förutsättning för att man skall vinna syftet med lagstiftningen om investeringsfonder — icke minst deras utnyttjande för kostnadskrävande men i dagens läge nödvändiga långtidsinvesteringar — att avsättningarna till fonderna kommer att ske med de avsevärda belopp, som erfordras för investeringar av sådan storleksordning, att de i avsedd grad påverkar arbetstillgången och samhällsekonomien i dess helhet. Avsättningarna för de tre beskattningsåren 1955—1957 har i medeltal uppgått till 169 milj. kronor. Detta är i och för sig ett stort belopp, vilket dock sett i belysning av nationalbudgetens siffror framstår som ganska ringa. Avsättningarna uppgår icke ens till 1,6 procent av de privata investeringarna å totalt ca 10 700 milj. kronor. Vid en bedömning av utsikterna för en ökning av fondavsättningarna under den närmaste tiden måste främst beaktas, att det svenska näringslivet under de nämnda tre åren arbetat under mindre ogynnsamma konkurrensförhållanden än dem, som man under de närmaste åren dess värre måste räkna med. Det bör vidare beaktas, att avsättningarna under de ovannämnda tre åren till stor del icke torde ha härflutit från den under beskattningsåret förvärvade vinsten utan från de ur företagsekonomisk synpunkt obefintliga »vinster», som många företag på grund av övergångsbestämmelserna till de skärpta varuvärderingsreglerna nödgats redovisa såsom skattepliktig inkomst. Trots den stimulans till fondavsättningar, som kan antagas bli en följd av att fonderna numera i viss utsträckning fått tagas i anspråk för sitt ändamål, är det på grund av ovan angivna omständigheter tveivelaktigt, om de framtida fondavsättningarna ens kommer att uppgå till det förenämnda medeltalet. I syfte att öka företagets benägenhet att verkställa avsättningar till fonderna yrkades i motioner till 1955 års riksdag, att större del av fonderna än 30 procent efter viss tid måtte ställas till företagets fria förfogande. Sålunda föreslogs i vissa motioner en höjning av nämnda procentsats och i andra motioner, att företagen efter tio år skulle äga rätt att utan arbetsmarknadsstyrelsens tillstånd få disponera ytterligare 30 procent.

Bevillningsutskottet anslöt sig emellertid i sitt av riksdagen godkända betänkande (nr 45) till det i propositionen framlagda förslaget i denna del. Departementschefen hade i proposition nr 100 framhållit, att under hand vunna erfarenheter kunde ge vid handen, att en omprövning av ifrågakörande regler vore befogad. Då några hållpunkter för bedömningen av verkningarna av dessa regler inte för det dåvarande funnes ansåg finansministern emellertid försiktigheten bjuda, att man innan närmare erfarenheter vunnits stannade för kommitténs förslag. Utskottet förklarade sig dela finansministerns uppfattning och underströk i likhet med finansministern, att under hand vunna erfarenheter kunde föranleda en omprövning av reglerna i ena eller andra riktningen.

När det gäller att stimulera avsättningar torde enligt motionärernas mening inga åtgärder medföra bättre effekt på företagets benägenhet att använda sig av lagstiftningen än en ökning av den fria sektorn. Det bör bemärkas, att vid den tidpunkt då stimulansen till avsättningar är aktuell,

d. v. s. då avsättningarna av företagen beslutas, *hela* fondavsättningen ställes till förfogande för konjunkturutjämning, därav 70 procent under obegränsad tid och 30 procent under 5 år. Eftersom företagen vid de framtida avsättningarna städse nödgas räkna med den eventualiteten, att den förstnämnda delen av de avsatta vinstmedlen icke under överskådlig tid kan — utan kännbar skatteskärpning — av företaget disponeras, är det av psykologiska skäl förklarligt att storleken av den efter fem år frigjorda fondandelen får en dominerande betydelse vid ställningstagandet. Huruvida en höjning av den fria sektorn lämpligen bör ske i enlighet med det ovanberörda yrkandet genom att 30 procent frigöres efter fem år och 30 procent efter tio år eller genom en höjning av den efter fem år frigjorda fondandelen är måhända tveksamt. Övervägande skäl synes tala för den sistnämnda metoden och motionärerna förordar därför, att den i 5 § angivna procentsatsen höjes till förslagsvis 50 procent. Härigenom skulle man avsevärt öka utsikterna att snabbt få fonderna åter fyllda.

Något tekniskt hinder föreligger icke att tillämpa bestämmelser om ökning av den fria sektorn redan beträffande avsättningar, för vilka avdrag kommer att medgivas vid taxeringen innevarande år. Den föreslagna författningsändringen bör för vinnande av en snabb fondökning tillämpas redan vid 1959 års taxering.

Utskottet

Alltsedan år 1938 har i skattelagstiftningen inrymmts möjligheter för aktiebolag och ekonomiska föreningar att vid taxeringen göra avdragsgilla avsättningar till investeringsfonder. Syftet med lagstiftningen har varit att förmå företagen att under högkonjunktur uppskjuta investeringar för att i stället avsätta medel till investeringsfond, vilka medel kunde tas i anspråk då läget på arbetsmarknaden påkallade detta. Systemet, som utbyggs efter hand, genomgick i samband med 1955 års beslut rörande företagsbeskattningen en genomgripande omdaning, resulterande i en ny förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämning.

Sedan arbetsmarknadsstyrelsen under fjolåret började ge tillstånd att ta avsatta medel i anspråk för investeringar, har vissa ändringar i lagstiftningen aktualiserats, varom förslag framlägges i förevarande proposition nr 6.

Jämlikt 9 § 1 mom. i 1955 års förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämning äger arbetsmarknadsstyrelsen besluta att investeringsfond under visst eller vissa beskattningsår och under villkor i övrigt, som läget å arbetsmarknaden påkallar, skall eller må tas i anspråk för sitt ändamål. Enligt uppgift från arbetsmarknadsstyrelsen har styrelsen under tiden fram till den 9 februari 1959 bifallit 299 ansökningar från 216 företag om ianspråktagande av investeringsfonder för rörelse. Besluten avser både fonder enligt 1955 års förordning och äldre fonder. Något åläggande att ta fonder i anspråk har däremot inte utfärdats. Efter sammanräkning av angivna byggnads- och anskaffningskostnader (eller fondavsättningar i de fall an-

given kostnad överstigit avsättningen) beräknar arbetsmarknadsstyrelsen att dessa medgivanden omfattar cirka 280 800 000 kronor. I samtliga dessa fall har fråga varit om tillstånd i individuella fall. Med hänsyn till den i författningstexten gjorda anknytningen till läget på arbetsmarknaden har tillstånden i allmänhet begränsats till att avse det aktuella beskattningsåret och/eller det påföljande beskattningsåret, d. v. s. högst två år. Dessa begränsningar har lett till att lagstiftningens stimulerande verkningar i huvudsak kommit att omfatta projekt som kan slutföras under ett eller ett par år, varigenom i praktiken en gräns satts även för investeringarnas storlek. För större projekt, som kräver betydligt längre tid än två år, har företagen nämligen inte ansetts kunna erhålla tillstånd som avsett hela utbyggnadstiden.

Med hänsyn till angelägenheten av att planerade större sysselsättningskämpande projekt igångsattes snarast möjligt har departementschefen ansett att möjligheterna att ta investeringsfonder i anspråk bör utvidgas. Fondmedel bör enligt departementschefens mening kunna tas i anspråk för längre tid än nu ansetts möjligt och det bör kunna medgivas, att framtida fondavsättningar får användas. Tillståndsgivningen bör i dessa fall handhas av Kungl. Maj:t.

Vidare förordas att, då tillstånd ges till ianspråktagande av redan avsatta eller framtida investeringsfondmedel för sådana långfristiga investeringar, de speciella förmåner i investeringsfondslagstiftningen, som tillkommit för att stimulera till avsättningar, inte skall få åtnjutas. Sålunda föreslås att rätten till investeringsavdrag och möjligheten att efter fem år få taga trettio procent av fondmedlen i anspråk utan tillstånd inte skall gälla i dessa fall. Även andra begränsningar har ansetts påkallade. Medgivandet att ta investeringsfonderna i anspråk förordas skola begränsas till sjuttiofem procent av kostnaderna för investeringarna. Inte heller bör enligt departementschefens mening mer än sjuttiofem procent av kostnaderna för investeringarna få avskrivas med anlitande av investeringsfonder. Företagen måste sålunda för framtida behov hålla ett belopp motsvarande en fjärdedel av investeringskostnaden inestående på fond.

I motionerna I: 380 och II: 455 har kritik anförts mot uppfattningen att enligt nuvarande regler tillstånd inte kan ges att ta i anspråk medel för långsiktiga investeringar. Då företagen icke ansetts kunna erhålla tillstånd, som avsett hela byggnadstiden, har tillståndsmyndigheten enligt motionärerna uppenbarligen iakttagit en alltför snäv praxis. Enligt motionärernas mening föreligger därför inte tillräcklig anledning att behandla dessa fond-dispositioner ogynnsammare än de mera kortsiktiga dispositionerna, vilket skulle bli fallet, därest den föreslagna 75-procentspärren och investeringsavdragets slopande skulle genomföras. Däremot har motionärerna intet att erinra mot de begränsningar som föreslagits skola gälla då förhandsbeslut meddelas om ianspråktagande av framtida avsättningar.

Utskottet vill för sin del erinra om att i författningen inte närmare angivits för vilken tid och under vilka villkor i övrigt investeringsfond skall

eller må tas anspråk, utan det har lagts å arbetsmarknadsstyrelsen att närmare bedöma detta. Under förarbetena till 1955 års lagstiftning förutsattes, att i första hand generella medgivanden att ta fondmedel i anspråk skulle lämnas. Understundom kunde medgivanden som begränsades till vissa branscher vara påkallade. I fråga om individuella medgivanden borde viss försiktighet iakttas, enär ett sådant kunde innebära ett indirekt ekonomiskt stöd, som ett annat företag inom samma bransch vilket jämväl gjort fondavsättning inte erhöll. Å andra sidan kunde individuella medgivanden vara motiverade från arbetsmarknadssynpunkt, varför även denna möjlighet borde finnas. I ett så labilt och svårbedömbart konjunkturläge som det som rått under den senaste tiden är det enligt utskottets mening lämpligt att i första hand systemet med individuella medgivanden kommer till användning. Härigenom möjliggöres på ett effektivare sätt än vid generella tillstånd att hänsyn kan tas till de speciella sysselsättningssvårigheter, som kan föreligga på vissa orter och under vissa tider. Det står emellertid i överensstämmelse med de under förarbetena till lagstiftningen gjorda uttalandena att i dylika fall försiktighet iakttas, vari även ligger att tillstånd normalt bör ges endast för den tid arbetsmarknadsläget kan någorlunda klart överblickas. Befogade erinringar kan inte göras mot att arbetsmarknadsstyrelsen vid sin bedömning härav i nuvarande läge ansett sig böra begränsa tillstånden till två år.

Mot denna bakgrund framstår de i propositionen föreslagna åtgärderna som utvidgningar av nu föreliggande möjligheter för arbetsmarknadsstyrelsen att ge tillstånd till ianspråktagande av investeringsfonderna. I likhet med departementschefen anser utskottet att visst behov av sådana möjligheter föreligger och tillstyrker i princip förslaget i denna del. Emellertid vill utskottet understryka vikten av att en ingående prövning sker i varje särskilt fall enligt de riktlinjer som uppdragits i propositionen.

Ett tillstånd att ta investeringsfond i anspråk för långsiktiga investeringar torde, i synnerhet om det förenas med ett förhandsbeslut rörande framtida avsättningar, ställa sig utomordentligt värdefullt för det berörda företaget. Det är därför rimligt att företaget i dylikt fall får avstå från de speciella förmåner, som tillkommit i syfte att stimulera till avsättningar. Företaget bör som föreslagits i propositionen således ej erhålla det särskilda investeringsavdraget och ej heller bibehålla möjligheten att utnyttja den s. k. fria sektorn. Det är också skäligt att inte större del än 75 procent av fondavsättningen får omfattas av tillståndet liksom att endast 75 procent av kostnaderna för investeringarna bör få avskrivas med anlitande av fondmedel.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker bifall till motionerna I: 380 och II: 455.

I vissa lägen kan det ställa sig förmånligare för företaget att få det mer begränsade tillstånd, som arbetsmarknadsstyrelsen kan ge, och därmed erhålla fulla skattemässiga förmåner, än att få Kungl. Maj:ts medgivande till en långsiktig investering. Sistnämnda tillstånd ges emellertid endast efter

ansökan av företaget och detta har fria händer att söka det medgivande som ur dess synpunkt är mest förmånligt.

I motionerna I: 279 och II: 351 har yrkats en höjning av den del av avsättningen, som företaget fritt får disponera efter fem år från 30 till 50 procent av avsättningen. Syftet härmed är att stimulera till ökade avsättningar. Frågan om storleken av denna s. k. fria sektor var — som också motionärerna påpekat — föremål för överväganden i samband med lagstiftningens tillkomst år 1955. Bevillningsutskottet uttalade därvid i betänkandet nr 45/1955 att under hand vunna erfarenheter kunde föranleda en omprövning av reglerna i den ena eller andra riktningen.

Enligt utskottets uppfattning får de avsättningar som gjorts sedan tillkomsten av 1955 års lagstiftning — drygt 500 miljoner kronor — anses vara betydande; som jämförelse kan nämnas att den statliga skatt som aktiebolag och ekonomiska föreningar för samma beskattningsår haft att erlægga utgjorde ca 3 500 miljoner kronor. Avsättningarna är nästan dubbelt så stora som summan av de avsättningar, som skedde enligt den äldre lagstiftningen. Möjligt är visserligen att de stora avsättningarna till viss del har föranletts av de speciella förhållanden, som förelegat i samband med övergången till en strängare varulagervärdering i beskattningshänseende. Å andra sidan är det troligt att fördelarna med lagstiftningen kommer att på ett än mera påtagligt sätt framstå för företagen, sedan läget nu blivit sådant att fondmedlen i stor utsträckning fått tas i användning. Hänsyn bör vidare tas till att även om en vidgning av den fria sektorn medför ökade fondavsättningar kan den likväl föranleda att tillräckliga medel inte står till förfogande då så påkallas av konjunkturförhållandena. Enligt utskottets mening bör man avvakta ytterligare erfarenheter innan storleken av den fria sektorn omprövas. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 279 och II: 351.

I 5 § föreslås vissa ändringar i syfte att reglera i vilken ordning avsatta medel skall anses återbetalade m. m. Innebörden av reglerna är att om tillstånd ges till ianspråktagande av fondavsättning — eller fondmedlen eljest återförts till beskattning — så skall de tidigast inbetalade medlen, som alltså hänför sig till den äldsta avsättningen, först tas i anspråk för återbetalningen. Om allenast en del av ett års avsättning må tas i anspråk, skall i första hand de medel, som hänför sig till den fria sektorn av det årets avsättning, återbetalas. Utskottet har för sin del icke funnit anledning till erinran mot de föreslagna ändringarna i 5 §.

I propositionen framlägges vidare förslag att investeringsfonderna även skall få tas i anspråk för reparation av fartyg. Då detta i tider av minskade arbetstillfällen torde kunna bidra till förbättrad sysselsättning vid de svenska varven anser sig utskottet böra tillstyrka förslaget. Utskottet tillstyrker likaså förslaget att investeringsfond får tas i anspråk även i annan förvärvskälla än den, vari den avsatts.

Inte heller i övrigt föranleder vad i propositionen föreslagits någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 6 antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 279 av herr Danmans och II: 351 av herr Setterberg i Vilske-Kleva, samt

2) de likalydande motionerna I: 380 av herrar Ebbe Ohlsson och Per-Olof Hanson samt II: 455 av herr Gustafson i Göteborg m. fl.

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hagberg, Eriksson, Snygg, Spetz, Jansson, Gustaf Elofsson*, fröken Ranmark*, herrar Söderquist, Oscar Carlsson och Mattsson*; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Brandt i Aspabruk, Kollberg, Allard, Vigelsbo*, Magnusson i Borås, Gustafson i Göteborg*, Wiklund, Asp och de Jounge.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar Hagberg, Spetz, Söderquist, Kollberg, Magnusson i Borås, Gustafson i Göteborg och de Jounge, vilka ansett

a) dels att utskottet för att stärka det sysselsättningsfrämjande syftet med bestämmelserna om investeringsfonder för konjunkturutjämning bort tillstyrka det i de likalydande motionerna I: 380 av herrar Ebbe Ohlsson och Per-Olof Hanson samt II: 455 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. framförda förslaget, att medel som avsatts till investeringsfond skall få tagas i anspråk för långsiktiga investeringar utan den i propositionen föreslagna

begränsningen — högst 75 procent av avsatt belopp — och med bibehållande av rätten till investeringsavdrag,

och dels att utskottet bort tillstyrka det i de likalydande motionerna I: 279 av herr Danmans och II: 351 av herr Setterberg i Vilske-Kleva framförda förslaget, att den del av till investeringsfond avsatt belopp, som fritt får disponeras av företaget efter fem år, måtte höjas från 30 till 50 procent av avsättningen i syfte att stimulera till ökade avsättningar;

b) att utskottet således bort hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 6 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 279 och II: 351 samt de likalydande motionerna I: 380 och II: 455, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning med de ändringar av 5 §, 9 § 3 mom. och 15 § samt ikraftträdandebestämmelserna, som framgår av följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.

Sedan fem år förflutit från ingången av det kalenderår varunder inbetalningen verkstälts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst *tre*tio procent av det ursprungligen inbetalda beloppet eller, i förekommande fall, av vad därav återstår efter återbetalning enligt 18 §. Det belopp som sålunda ifrågakommer till uttag efter uppsägning skall minskas med vad som må hava återbetalats med stöd av 16 och 22 §§. Har uttag efter uppsägning skett, åligger det riksbanken att lämna under rättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn och adress ävensom det uttagna beloppets storlek.

Reservanternas förslag

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.

Sedan fem år förflutit från ingången av det kalenderår varunder inbetalningen verkstälts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst *fem*tio procent av det ursprungligen inbetalda beloppet eller, i förekommande fall, av vad därav återstår efter återbetalning enligt 18 §. Det belopp som sålunda ifrågakommer till uttag efter uppsägning skall minskas med vad som må hava återbetalats med stöd av 16 och 22 §§. Har uttag efter uppsägning skett, åligger det riksbanken att lämna under rättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn och adress ävensom det uttagna beloppets storlek.

Kungl. Maj:ts förslag

När medel utbetalas med stöd av 16 och 22 §§, skola tidigare inbetalta medel tagas i anspråk före senare insättningar.

9 §.

3 mom. Finnes det med hänsyn till läget på arbetsmarknaden och övriga förekommande omständigheter vara av synnerlig vikt för det allmänna att viss investering igångsättes, äger Kungl. Maj:t på ansökan, med avseende å längre tid än som kan ske enligt 1 mom., besluta att investeringsfond må tagas i anspråk för sitt ändamål. Kungl. Maj:t må ock under *enahanda* förutsättning meddela preliminärt beslut att investeringsfond, som framdeles avsättes, må tagas i anspråk för sitt ändamål. Har sådant preliminärt beslut meddelats och inkommer uppgift om investeringsfonden enligt 27 §, skall arbetsmarknadsstyrelsen meddela slutligt beslut i enlighet med det preliminära beslutet.

Beslut enligt *första* stycket må avse högst sjuttiofem procent av sådana vid tidpunkten för beslutet kvarstående fondmedel, beträffande vilka beslut enligt 1 mom. icke meddelats, och, såvitt avser framtida avsättningar, sjuttiofem procent av dessa. Belopp, som enligt beslutet må tagas i anspråk, må vidare icke överstiga sjuttiofem procent av kostnaderna under den tid beslutet avser för däri angivna investeringar eller bidrag.

15 §.

Företag, som tagit investeringsfond i anspråk jämlikt bestämmel-

Reservanternas förslag

När medel utbetalas med stöd av 16 och 22 §§, skola tidigare inbetalta medel tagas i anspråk före senare insättningar.

9 §.

3 mom. Finnes det med hänsyn till läget på arbetsmarknaden och övriga förekommande omständigheter vara av synnerlig vikt för det allmänna att viss investering igångsättes, äger Kungl. Maj:t på ansökan, med avseende å längre tid än som kan ske enligt 1 mom., besluta att investeringsfond må tagas i anspråk för sitt ändamål.

Kungl. Maj:t må ock under *i första stycket* angiven förutsättning meddela preliminärt beslut att investeringsfond, som framdeles avsättes, må tagas i anspråk för sitt ändamål. Har sådant preliminärt beslut meddelats och inkommer uppgift om investeringsfonden enligt 27 §, skall arbetsmarknadsstyrelsen meddela slutligt beslut i enlighet med det preliminära beslutet.

Beslut enligt *andra* stycket må avse högst sjuttiofem procent av sådana vid tidpunkten för beslutet kvarstående fondmedel, beträffande vilka beslut enligt 1 mom. icke meddelats, och, såvitt avser framtida avsättningar, sjuttiofem procent av dessa. Belopp, som enligt beslutet må tagas i anspråk, må vidare icke överstiga sjuttiofem procent av kostnaderna under den tid beslutet avser för däri angivna investeringar eller bidrag.

15 §.

Företag, som tagit investeringsfond i anspråk jämlikt bestämmel-

*Kungl. Maj:ts förslag**Reservanternas förslag*

serna i denna förordning utan att fråga är om fall som i 9 § 3 mom. eller 10 § sägs, må vid den för taxering till kommunal och statlig inkomstskatt verkställda inkomstberäkningen för beskattningsåret för den förvärvskälla, varom fråga är, åtnjuta ett extra avdrag (investeringsavdrag) med belopp motsvarande tio procent av vad sålunda tagits i anspråk.

serna i denna förordning utan att fråga är om fall som i 9 § 3 mom. *andra stycket* eller 10 § sägs, må vid den för taxering till kommunal och statlig inkomstskatt verkställda inkomstberäkningen för beskattningsåret för den förvärvskälla, varom fråga är, åtnjuta ett extra avdrag (investeringsavdrag) med belopp motsvarande tio procent av vad sålunda tagits i anspråk.

Denna förordning — — — tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen.

2. Denna förordning skall icke äga tillämpning i fråga om 1959 års taxering eller i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år.

2. Denna förordning skall icke — *utom i vad den avser 5 §* — äga tillämpning i fråga om 1959 års taxering eller i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år.